

BESZÁMOLÓ

*az Érd Városi Polgárőr Egyesület Bűnmegelőzési Központja által
a 2014/2015. tanévben megvalósuló programjáról*

Érd, 2015. május 26.

Készítette:

Macsothay Tibor
Érd Városi Polgárőr Egyesület elnöke

**„Messzire mentél.
Fáradt vagy. Léptél százat.
Valakiért még egyet kellene.
De tested, véred lázad.
Majd máskor! - nyugtat meg az ész.
És a jog józanságra int.
De egy szelíd hang azt súgja megint:
Tedd meg, ha teheted!
Mindig arra a harmadikra hallgass, mert az a szeretet.”**

(Túrmezei Erzsébet)

A program megvalósításért felelős szervezet/intézmény neve:

Érd Városi Polgárőr Egyesület – Macsotay Tibor elnök

Együttműködő partnerek (szervezetek/intézmények):

Érd megyei Jogú Város Oktatási Intézményei

- Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola
- Teleki Sámuel Általános Iskola
- Batthyány Általános Iskola
- Érdligeti Általános Iskola

Érintett korcsoport:

Az 5. és 6. évfolyamos tanulók körében valósult meg az előadássorozat.

A tevékenység megnevezése:

Az érintett szervezet a 2014/2015. tanévre kidolgozta, tesztelte és megvalósította a szerkezetileg négy részre bontott előadásból álló bűnmegelőzési programját, melyben a polgárőrséget, mint társadalmi szervezetet kívánta bemutatni.

A képzés alatt Érden 4 általános iskolában (összesen 23 osztályban, közel 700 tanuló részvételével) tudott elindulni az előadássorozat. A fent említett oktatási intézményekben képzett szakemberek végzettségüknél fogva megfelelőnek bizonyultak arra, hogy a programelemeket magas szinten megvalósítsák.

Az előadássorozatok tematikájának összeállításában elsődleges szempont volt, hogy az érintett korosztály ismerkedjen meg a Polgárőrség feladataival, szerkezetével, az állampolgári kötelességgel, együttműködő szervezetekkel, az előadásokhoz kapcsolódó törvényi háttérrel, adott törvényekkel, jogszabályokkal, Egy olyan társadalmi problémára is felhívtuk a figyelmet, amely a fiatalokat életkoruknál fogva így vagy úgy, de közelről érint, vagy érinthet. Ez a probléma a fiatakorú bűnözés. Fontosnak tartottuk elemezni a fenti témakört mind áldozati, mind elkövetői oldalról. Kiemelten foglalkoztunk a Polgárőrségben végzett munkához szükséges pszichológiai személyiségjegyekkel, úgymint empátia és felelősség.

A tevékenység célja:

- Az iskolán belüli és azon kívüli segítő kapcsolatok hatékonyabbá tétele.
- A település az ifjúság számára biztonságosabbá váljon.
- A társadalmi és civil szervezetekről alkotott képük, tudásanyaguk bővüljön.
- A tanulók ismerjék fel, hogy szükség van pozitív kapcsolatok kiépítésére más emberekkel, mert csak így tudnak kialakítani megfelelő támogatási rendszert.
- A „veszély, a kockázat, a döntés és következmény” fogalmának megismertetése, a diákokkal és védelmük érdekében a helyes magatartási minta kialakítása.

Időpontok:

2014. október 01. – 2015. május 30. közötti időszakban az iskolákkal előre egyeztetett időpontban, az intézményekben helyben megtarthatóak voltak.

Az előadásokon a Polgárőrséget *Macsóty Tibor* elnök képviselte.

A program értékelése:

Az értékelés tekintetében az eltelt rövid idő miatt a tervezett „jótékony hatás” még nem érzékelhető, de a jövőre nézve mindenképpen pozitív hatást várunk a fiatalok jogkövető, jövőre nézve társadalmi szerepvállalásukhoz fűződő viszonyukat tekintve.

A megvalósult program mind a helyi szakemberek, mind az oktatási intézmények vezetősége, tanári kara, valamint a résztvevő fiatalok véleménye szerint igen hatékony és sikeres volt. A szakmai team ezen okok miatt kívánja kiterjeszteni, eljuttatni a következő években az Érd Városi Polgárőr Egyesület illetékességi területén lévő valamennyi általános- és középiskolájába. A programból publikáció is készült, ami szintén az elért eredmények kiterjesztését szolgálja. A programról eddigiekben is, és a továbbiakban is beszámolnak majd a helyi médiumok.

A városi bűnmegelőzési programokat tekintve jelen kezdeményezés országos szinten is egyedülállóan tekinthető, mely program pénzügyi fenntarthatóságát Érd Megyei Jogú Város Önkormányzata és az Érd Városi Polgárőr Egyesület biztosította

A program összefoglaló tematikája

Az előadássorozat több részből állt. Az 1. témakör a Polgárórség, mint civil egyesület aktív munkáját több területen és más szervezetekkel való szoros együttműködés bemutatásával ismertette meg az érintett korosztállyal. Ismerjék meg a polgárőr lehetőségeit, feladatait egy-egy jogsértés kapcsán.

A 2. előadásban emeltük ki, hogy a diákok tudatosan felismerjék a jog jelentőségét az életben, legyenek tisztában a büntetőjog szerepével, tudják, miért kell a jogi előírásokat betartani. Az önkéntes jogkövetés, mint állampolgári kötelezettség fontosságának hangsúlyozása, a polgárőr, mint jogalkalmazó.

A programban helyet és lehetőséget biztosítottunk olyan szervezetek bemutatására, melyek városi szinten szorosan együttműködnek a Polgárórséggel. Így a 3. előadásban két kiemelt szociális területről, a gyermekvédelemről és családsegítésről hallhattak részletesebben.

A 4. részben a diákok az előadó segítségével megtanulhatnak egy olyan módszert, amely a hosszabbtávú nevelés céljait és a megfelelő szocializációt segíti elő, ezáltal könnyebben tudják megoldani konfliktusaikat és problémáikat. Segít annak felismerésében, hogy döntéseik következményeiért a felelősséget nekik kell vállalniuk. A diákok pozitív énképének fejlesztése, a helyes önismeret kialakítása, hogy pozitív módon álljanak hozzá saját képességük, adottságuk vizsgálatához.

Tudomásul kell vennünk, hogy minden bűnmegelőzés beavatkozás az egyén vagy a közösség életébe. Jelen bűnmegelőzési kezdeményezésünk a társadalom önvédelmi képességének javítására irányuló civil mozgalom, mely emberek, közösségek, szakmai műhelyek összefogása és egyes állampolgárok részvétele nélkül nem valósulhat meg.

Mélyen hiszünk abban, hogy ezzel a programmal mérsékelhető a bűncselekményt előidéző okok hatása, maga a bűnelkövetővé válás. Csökkenthető a sértetté válás és redukálható azoknak az alkalmaknak a száma, amelyeknek oly nehéz ellenállni – különösen, ha az ember fiatal vagy bajban van. Az európai elvárásoknak megfelelően, de figyelemmel a hazai bűnözési sajátosságokra, prioritásokat jelöltünk meg a stratégiánkban. Első helyre tettük a fiatalok bűnelkövetővé válásának megelőzését, majd későbbiekben a program kiterjesztésével további problémákkal is foglalkozni kívánunk: drog prevenció, a városok biztonságának fokozása, családon belüli erőszak megelőzése, a bűnismétlővé válás megelőzése. Célunk a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájával összekapcsolódás és annak megfelelés.

Az a tinédzser korosztály, amelyik a bűnelkövetés szempontjából potenciális utánpótlást jelent, sajnos a gondozás és cél nélküli lebegés helyzetében a PC alapú erőszakos játékok, családi kontroll nélküli állapotban él. Mi azt kezdeményezzük, hogy őket is fogadják, és programokkal várják, és segítsünk nekik a jövőjük felvállalásában. Bizonyított, hogy ha a gyereket a televízió neveli, és onnan szerzi az élményeit, ennek súlyos következményei vannak. Nagyon fontos szerephez jut a fiatalok életében a közösségi foglalkoztatás és az életre való nevelés egyszerű játékos foglalkoztatásokon keresztül. Az elektronikus alkalmazások használata hétköznapi kapcsolatuk, viszont a célszerű használatuk a mi feladatunk, kötelességünk, a jövőjük építéséhez. Innen indul a társadalmi bűnmegelőzés!

1. előadás

A **Polgárórség** Magyarország egyik nagy létszámú, az egyesülési jog alapján létrejött társadalmi szervezete.

Célja az ország közrendje és közbiztonsága fenntartásának segítése, a határőrizetben, a környezet- és természetvédelemben, a veszélyhelyzetek megelőzésében és kezelésében, a társadalmi bűnmegelőzésben való lakossági részvétel, illetve az önkormányzatok és a lakosság közötti bizalom erősítése, továbbá a helyi közbiztonság közösségi védelme.

A polgárőrök folyamatosan képzéseken vesznek részt. Bizonyos felmérések szerint a lakosság 16%-a azt hiszi, hogy a polgárőrök fizetést kapnak munkájukért, de ez tévedés. Minden polgárőr, a megyei és az országos vezetők is, térítés nélkül végzik önként vállalt tevékenységüket.

Minden megyében megtalálható a megyei szövetség, amely érdek-képviselői szerve a településeken működő polgárőrségeknek.

A polgárőrök törvényben meghatározott jogai és kötelezettségei:

- A polgárórség és a polgárőrök tevékenységük ellátása során hatósági jogkörrel nem rendelkeznek, kényszerítő eszközt nem alkalmazhatnak, és közfeladatot ellátó személynek minősülnek polgárőr a 2011. évi CLXV. törvényben meghatározott feladatok ellátásával kapcsolatban
- A polgárőr által tevékenysége során viselt formaruha a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek vagy más hatóság tagjainak egyenruhájához való hasonlósága miatt megtévesztésre nem lehet alkalmas. A polgárőr hatósági jellegre utaló, megtévesztésre alkalmas egyéb jelzést vagy címet, rangjelzést nem használhat, illetve gépjárművén csak a polgárőrség feliratot helyezheti el.
- A polgárőr tevékenysége során - a gázspray kivételével - nem tarthat magánál közbiztonságra különösen veszélyes eszközt, továbbá nem viselhet lőfegyvert.
- A polgárőr tevékenysége során megkülönböztető mellényt köteles viselni, amely jól látható Polgárőrség felirattal van ellátva.
- Gázspray-t kizárólag nagykorú polgárőr tarthat magánál, és használhat.
- A polgárőr kizárólag jogos védelmi helyzetben használhat gázspray-t. A gázspray használata esetén kerülni kell a sérülés okozását. A polgárőr a gázspray használata során megsérült személy részére - amint ez lehetséges - köteles segítséget nyújtani, szükség esetén pedig gondoskodni arról, hogy a sérültet orvos elláthassa.
- A polgárőr által használható gázspray típusa megegyezik a rendőrségnél rendszeresített típussal.
- A polgárőr tevékenysége során jogosult a szabálysértés, bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, illetve a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt visszatartani. Köteles azonban az elfogott személyt haladéktalanul a büntetőeljárásról szóló törvény szerint eljárni jogosult nyomozó hatóságnak átadni, ha erre nincs módja, e szervet nyomban értesíteni.

- A polgárőr a közúti közlekedési baleset helyszínén a közlekedés zavartalanságának biztosítása érdekében jogosult jelzőőri feladatok ellátására. A rendőri intézkedést igénylő baleset helyszínén a polgárőr a rendőrség megérkezéséig önállóan, azt követően a rendőrség felkérésére és utasításainak megfelelően folytathatja a jelzőőri tevékenységét. A jelzőőr a tevékenységét legalább 10 méterrel a közúti közlekedési baleset helyszíne előtt látja el.
- A polgárőr a rendőri intézkedést igénylő baleset helyszínére érkezését követően haladéktalanul értesíti a rendőrséget. Az értesítés kiterjed a baleset jellegére, a sérültek számára, valamint arra, hogy a polgárőr megítélése szerint milyen veszélyhelyzet állt elő.
- A polgárőr - a polgárőrség és az óvoda, valamint az általános iskola fenntartójával kötött együttműködési megállapodás alapján - jogosult a gyermekek úttesten történő biztonságos átkelésének elősegítése érdekében az óvodák és általános iskolák közvetlen közelében jelzőőri feladatokat ellátni.
- Közúti közlekedési baleset helyszínén és gyermekek úttesten történő biztonságos átkelésének elősegítése érdekében a jelzőőr nappal jelzőtárcsával, éjszaka és korlátozott látási viszonyok esetén piros fényt adó lámpával irányítja a forgalmat. Munkáját egyértelműen látható, illetőleg hallható jelzésekkel köteles összehangolni. A jelzőőrnek és jelzéseinek a megállási látótávolságból folyamatosan láthatóknak kell lenniük.
- A polgárőrség a rendőrséggel való együttműködés keretében részt vehet a körözött gépjárművek azonosításában. Az azonosított körözött gépjárművekre vonatkozó információkról a polgárőrség a rendőrséget az azonosítást követően haladéktalanul tájékoztatja.
- A polgárőrség tagjai a részükre biztosított eszközöket a rendeltetésüknek és céljuknak megfelelően a feladataik ellátásához használják.

Polgárőrség és környezetvédelem

A polgárőrség olykor összekapcsolódik a környezetvédelemmel: ennek példája a **Természet- és Környezetvédelmi Polgárőr Egyesület**. Az OPSZ felhívására jött létre azzal a céllal, hogy a Polgárőrség kötelékén belül kialakuljon egy szakértők irányítása alatt működő, tisztán a környezet védelmére összpontosító szervezett, amely jelentős társadalmi elvárásokat tudna kielégíteni a környezeti károsítások megelőzésének és felszámolásának területén. Tagjainak nagy része polgári természetőri képzésben vett részt, és sikeres vizsgát tett természetvédelmi jogból, természetvédelmi ismeretekből és helyi ismeretekből, ezáltal védett természeti területeken is teljesíthetnek szolgálatot.

Polgárőr szervezet:

- a) a polgárőr egyesület,
- b) a területi polgárőr szövetség, valamint
- c) az Országos Polgárőr Szövetség.

Az elmúlt időszakban jelentős változásokon ment keresztül a szervezet és a legeredményesebb közterületi bűnmegelőzési civil szervezetté nőtte ki magát a polgárőrség.

2015 fontos év a polgárőrség életében, hiszen az oktatás, képzés jegyében telik majd. Ennek egyik lényeges pontja a **Polgárőr Akadémia**, amelynek elsődleges célja a polgárőrség szakmai képzése felkészítése, mellyel tovább folytatódik a polgárőr mozgalom „szárnyalása”.

Érdi Városi Polgárőr Egyesület bemutatása:

Az Érdi Városi Polgárőr Egyesület 2003-ban alakult. Az idén tíz éves egyesületben mára már sikerült egy olyan szervezetet kiépítenünk, amely mint személyi állományában, mind pedig infrastrukturális hátterében kiemelkedő.

Az egyesület tagjai önkéntes alapon, szabad idejüket feláldozva végzi munkájukat. Jelenleg 136 tagunk van, ebből 18 diósdí. Járőrtevékenységünket hat autóval végezzük. Saját rádiófrekvenciával, éjjellátó készülékekkel és telefonflottával is rendelkezünk, amelyek nagyban megkönnyítik munkájukat. A lakossággal való kapcsolattartást könnyíti, hogy négy irodát (ebből egy Diósdon) tudunk megnyitni az elmúlt években. Érden a Duna utcában található a központunk, amely 24 órás diszpécserszolgálattal működik. Ófaluban a Római út 24. alatt került átadásra a Bűnmegelőzési Központ, mely polgárőr és körzeti megbízotti irodának is otthont ad.

A polgárőrség mára már Pest Megye egyik legfejlettebb bűnmegelőző egyesületévé nőtte ki magát, amely több elismerést is kapott az elmúlt időszakban (Pest Megye Közbiztonságáért díj és Érd Közbiztonságáért és Tűzbiztonságáért díj).

Jelentős bűnmegelőzési tevékenységet végez Diósd és Érd területén:

- Évente több mint 20000 órát töltenek a diósdí és érdi utakon
- Aktívan részt vesznek a városi rendezvények, ünnepségek biztosításában.
- Folyamatosan ellenőrzi az intézmények vagyonbiztonságát.
- A drog terjedésének megállítása érdekében preventív előadásokat szervez a környékbeli iskolákban.
- Elindította a Szomszédok Egymásért Mozgalmat, amelynek lényege, hogy felhívjuk a lakosság figyelmét arra, milyen lépéseket tudnak tenni saját biztonságuk érdekében.

Érd Megyei Jogú Város és Diósd Város Önkormányzata jelentős összeggel járul hozzá a polgárőrség működéséhez.

Érd-SZEM:

Egy olyan társadalmi bűnmegelőzési program, amelynek célja a lakóközösségekben előforduló bűncselekmények megelőzése, biztonságosabb életkörülmények kialakítása.

Magyarországon jó ideje elfogadott élethelyzet, hogy a polgárok biztonságuk védelmét minden tekintetben a rendőrségtől várják. Tudjuk, hogy ezt egyedül egy szervezet sem vállalhatja fel. Érden a rendőrség munkáját jelenleg 136 polgárőr segíti, aki a bűnmegelőzésben elkötelezettek, de önkéntes munkájuknak anyagi, személyi és technikai okokból határai vannak.

Odafigyeléssel, egymás segítségével megelőzhetjük a bűncselekményeket, vagy annak számszerű növekedését. A bűnmegelőzésben mindnyájunknak aktív szerepet kell vállalnunk.

Ennek lényege, hogy az egymás szomszédságában lakók az átlagosnál jobban figyelnek, vigyáznak egymás értékeire és közvetlen lakókörnyezetükre, felelősséget éreznek saját és mások élet- és vagyonbiztonsága iránt.

Segítő szándékkal figyeljünk egymásra, mely által nyilvánvalóbbá válhatnak a gyanús események, és ha megbizonyosodnak arról, hogy az általuk észlelt esetek törvénysértéshez vezetnek, akkor értesítsék a polgárőrséget, vagy a rendőrséget.

A szervezett együttműködés biztonságot nyújt mindenkinek, akkor is ha bármennyi időre el kell hagynia otthonát, de nagyobb biztonságot nyújt az otthonlévőknek is.

2. előadás

Áldozat és elkövető

Kutatások szerint Magyarországon minden negyedik-ötödik gyerek válik bántalmazás áldozatává az iskolában. Ennek leggyakoribb formája a cukkolás, a cikizés, a megszegyenítő megviccelés és a kiközösítés, de a testi erőszak is szerepel a gyakori bántalmazások listáján.

Fontos felhívni a figyelmet a szülők felelősségére is: például, hogy tudatosítsák gyerekeikben az internethasználat veszélyeit, de talán még fontosabb, hogy erősítsék a gyerekek egészséges önképének kialakítását. Így kisebb az esélye, hogy akár áldozat, akár elkövető váljon belőlük.

Zaklatáskor az elkövetőnek és az áldozatnak is sérül a személyisége, ugyanis mindketten rossz magatartásformát erősítenek magukban: az elkövetőn elhatalmasodnak a gyűlölködő, kirekesztő magatartásformák, az áldozat pedig a bántalmazás következtében egyre értéktelenebbnek érzi magát. Mivel a bántalmazott gyerekek gyakran félnek a zaklatásról beszélni, ezért a szülőnek fontos felismernie azokat a jeleket, hogy gyerekekük bántalmazásnak van kitéve. Ilyen például, ha egy gyerek sosem játszik nagy közösségben vagy a szüneteket a felnőttek közelében tölti, illetve ha nem akar részt venni fakultatív osztályprogramokon. Sokszor nem az a baj, hogy a pedagógus nem tudja, vagy nem látja, hogy mi történik, hanem az, hogy nem tud mit tenni, nincsen megoldási alternatívája.

Szakember szerint amennyiben egy szülő elég időt tölt gyerekével, hogy közel kerülhessen hozzá, akkor olyan légkört teremt, hogy a gyerek el fogja mondani, ha bajban van. Ha azonban mégsem szól, akkor is vannak jelek, amelyekből lehet a zaklatásra gyanakodni.

Büntethetőség

2013. július 1-jétől több pontban is változott a Büntető Törvénykönyv. Szigorítást vezettek be a büntethetőség korhatárának tekintetében is: 14 évről 12 évre csökkentették. Amennyiben a 12 éves elkövető bűncselekményt követ el, bizonyos esetekben a jövőben akár javítóintézetbe is zárható.

A büntethetőség korhatár leszállítása pro és kontra vitákat váltott ki a magyar társadalomban. A törvényalkotó egyes cselekmények súlyára való tekintettel döntött úgy, hogy módosítja a korhatárt. A büntethetőség korhatárt a törvényalkotó bizonyos bűncselekmények esetén leszállította az eddigi 14 évről 12 évre. Ez 5 bűncselekmény vonatkozásában igaz: emberölés, erős felindultságban elkövetett emberölés, rablás, kifosztás súlyosabban minősülő esetei, illetve a testi sértés súlyosabban minősülő esetei körében.

A büntethetőség korhatára az európai országokban eltérő. Svájcban még szigorúbbak a szabályok, mint Magyarországon, ott 10 év a határ, míg Franciaországban vagy Spanyolországban 16 év. Magyarországon ez a 12 év azonban csak abban az esetben működhet, ha a feltételezett elkövető megfelelő belátási képességgel rendelkezik. Ez nem azonos a beszámíthatósággal. Amennyiben a vizsgálat során a szakértői vélemény alátámasztotta a belátási képességet, és a kiskorú az 5 súlyos bűncselekmény egyikét követte el, eljárást kezdeményeznek vele szemben és javítóintézeti nevelésre kötelezhetik.

A gyermek- és fiatalkori bűnözés utolsó állomása a börtön. A szabadságelvonás, mint az alkalmazható legsúlyosabb szankció azonban csak végső eszköz lehet. Abban, hogy ez így legyen, a bűnmegelőzés fontos szerepet játszik.

Bár a bűncselekmények legnagyobb része még mindig vagyron elleni támadás, ennek mértéke – hasonlóan az össz-bűnözés körében megfigyeltekhez – egyre csökken. A bűncselekmények kb. fele lopás, körülbelül 1/5-e pedig betöréses lopás. Ezzel szemben az erőszakos, garázda jellegű bűncselekmények köre emelkedik. Különösen a garázdaság, testi sértés, illetve rablás fordul elő nagyobb számban. Hasonló irányok ragadhatók meg a közrend elleni bűncselekményi körnél is.

Az elkövetők többsége (85-90 %) fiú. Leggyakrabban csoportban valósítják meg a büntetendő magatartást (kb. 50%).

A gyermekek többsége – azaz több mint $\frac{3}{4}$ -e - teljes családban él. A szülők közül sokan a foglalkoztatási hierarchia alsóbb szintjén állnak (például alkalmi munkát végzők, segéd-, kiségitő-, szak- vagy betanított munkások), de gyakoriak a foglalkozás nélküli szülő is. Egyéb adatok alapján megállapítható, hogy a gyermekek jelentős része veszélyeztetett - családjá, szűkebb környezete, vagy halmozottan hátrányos helyzete által.

A fiatalkorú bűnelkövetők estében is elmondható – hasonlóan a gyermekbűnözéshez – hogy bűnözési gyakoriságuk/aktivitásuk folyamatosan nő.

A fiatalok közt már nagyobb arányban vannak, akik egyedül követték el a bűncselekményt, de még itt is jelentős a hasonló korú társal való közös megvalósítás. A fiatalok kb. $\frac{3}{4}$ -e helyi lakos, ritka az „utazó bűnözés”.

Fiatalokat érintő néhány bűncselekmény ismertetése (esetekkel, példákkal):

- **lopás**

A büntetőjogban, illetve a szabálysértési jogban a lopás egy vagyron elleni bűncselekmény, illetőleg szabálysértés. A hatályos magyar jog szerint lopást az követ el, aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa.

- **rablás**

A rablás vagyron elleni bűncselekmény. A hatályos magyar jog szerint a rablást az követi el, aki

- idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy evégből valaki ellen erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, illetőleg valakit öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyez,
- lopás közben, tettenéréskor a dolog megtartása végett erőszakot avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

- **csalás**

A hatályos magyar jog szerint csalást az követ el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz.

- **zsarolás**

A zsarolás büntettét az követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen, vagy eltűnjön, és ezzel kárt okoz.

- **önbíráskodás**

Az önbíráskodás a törvény megszegése azzal a szándékkal, hogy büntetést nyerjen az olyan bűn, amelyet az önbíráskodó szerint a bűnüldözés nem, vagy nem megfelelőképpen büntet.

- **garázdaság**

A **garázdaság** a köznyugalom elleni bűncselekmények csoportjába tartozik. A köznyugalom megzavarása elsősorban a közvéleményben észlelhető nyugtalanságban, zavarban fejeződik ki.

- **rendbontás**

E bűncselekmény sérti a nyilvános rendezvények biztonságához, lebonyolításának zavartalanságához fűződő társadalmi érdeket.

- **rongálás**

Rongálást az követi el, aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz. Tehát mindig lennie kell a jogtalan magatartásnak eredményének is, azaz kár is kell, hogy keletkezzen.

- **testi sértés**

A büntetőjogban a testi sértés egy személy elleni bűncselekmény. A hatályos magyar jogszabály szerint testi sértés vétségét vagy büntettét az követi el, aki más testi épségét vagy egészségét sérti. Könnyű testi sértésről van szó, amennyiben a sérülés vagy betegség nyolc napon belül gyógyul, súlyos testi sértésről beszélünk, ha a sérülés vagy betegség nyolc napon túl gyógyul. A könnyű testi sértés és a gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés vétség, a szándékosan elkövetett súlyos testi sértés büntett.

- **jármű önkényes elvétele**

Aki idegen gépjárművet úgy vesz el másától, hogy tulajdonszerzési szándék nem vezérli, csak egy bizonyos időre viszi el az bűncselekménynek minősül, de ha már tulajdonszerzési szándék is párosul hozzá az már lopásnak minősül.

- **visszaélés kábítószerrel**

A visszaélés kábítószerrel a közbiztonság elleni bűncselekmények csoportjába tartozó olyan bűncselekmény, mely biztosítja a kábítószerekre vonatkozó előírások megtartásához fűződő társadalmi érdeket.

3. előadás

Az előadások minden esetben két részre lettek bontva. Az óra első felében a gyermekvédelemről, a második felében pedig a családsegítésről volt szó. Minden esetben a két egység munkája szerves egymásra építettségben lett bemutatva. Az előadás interaktív formában zajlott.

A személyes bemutatkozást követően minden esetben tájékoztatták az előadók a fiatalokat arról, hogy honnan érkeztek, milyen előadást fognak hallani. A gyermekek sok osztályban lelkesedve említették, hogy a Polgárőrség részéről is hallottak már az ezt megelőző bemutatót és mindig pozitívan fogadták a hallottakat.

Az előadó bevezetőjében elmondta, hogy az ügyfélköre a méhmagzattól a 18 éves korosztályt foglalja magába. Az előadások fogalomtisztázással kezdődtek, megbeszélték mit jelent a gyermekek számára az **áldozat, bűn, bántalmazás, veszélyeztetettség, veszélyes ártó emberek** fogalma.

Minden életkornál elmondták, hogy kik azok a személyek, akik a gyermekek védelmét szolgálják:

- 0-3 éves korig: az elsődleges óvó- védő személy a szülő, családtagok, bölcsődében a kisgyermeknevelők
- 3-6 éves korig: a szülők, óvodapedagógusok
- Iskolás korosztálynál: szülők, tanárok, védőnők, rendvédelmi szervek (rendőrök, polgárőrök), barátok, kortársak, osztálytársak.

Az előadásokon szó volt arról, hogy azok a személyek, akik a gyermekek védelmére hivatottak, milyen módon tudják megvédeni őket, megelőzni a bántalmazást, bajt.

A gyermekek minden iskolában nagy érdeklődéssel fordultak a téma felé. Kifejezetten érdekelte őket, mi történik azokkal a gyermekekkel, akiket szüleik elhagynak, vagy életüket veszítik. Itt volt lehetőségünk bemutatni az Érden működő gyermekek és a családok átmeneti otthonait.

A fiatalok elmondták, illetve jelezték, hogy előzőleg már kiktől, milyen előadásokat hallgattak a bűnmegelőzés témakörében, személyes példákat hoztak azokra a veszélyhelyzetekre, ami az ő korosztályukat elsősorban veszélyezteti.

Ilyen veszélyhelyzeteket soroltak fel, mint:

- bántalmazás (fizikai, mentális)
- betörés
- gyerekrablás
- internetes zaklatás
- kortárs csoport általi kiközösítés

Minden esetben, minden példára közösen hoztunk olyan megoldást, amivel a veszély elkerülhető. Megbeszéltük, hogy kik azok a szervek, akik ezekben a dolgokban segíteni tudnak. Természetesen, mivel Erd városában élünk, ezért összegyűjtöttük azokat a főbb rendvédelmi szerveket, akik a szülőkön kívül tudják a gyermekeket megvédeni. A gyerekek

jól ismerik a rendőrség munkáját, illetve tisztában vannak a polgárőrök áldozatos munkájával is.

Ez akkor derült ki, amikor példákat hoztak fel arra, hogy milyen esetben lehet a polgárörkhöz fordulni, mi a feladatuk, hol találják meg őket és milyen esetben lehet hozzájuk fordulni. Beszéltek arról, hogy az ő lakóterületükön a polgárőrök hogyan segítettek, illetve akadályozták meg, hogy bűncselekmény történjen. Megerősítettük a gyermekekben azt, hogy a polgárörkhöz bármikor, bárhol lehet fordulni, biztosak lehetnek abban, hogy azonnali segítséget kapnak.

Az órában előrébb haladva esett szó az **1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényről**, mely az alábbiakban határozza meg a gyermekjóléti szolgáltatást:

„A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.”

A Gyermekjóléti Központ integrált szolgáltatásai:

- Lakótelepi Utcai Szociális Munka
- Kapcsolatügyelet
- Családok Átmeneti Otthona

Családok Átmeneti Otthona:

Cél: a gyermekek családjuktól történő elszakításának megakadályozása, a családok egyben tartásának biztosítása és a család önálló életviteli képességének erősítése, ezen belül a családok:

- lakhatási problémáinak tartós rendezése
- társadalmi reintegrációjának elősegítése
- pszichoszociális képességeinek fejlesztése
- munkaerő-piaci helyzetének erősítése
- a családi kohézió erősítése
- hosszú távon az intézményes ellátási formán kívüli életvitelre való képesség előmozdítása.

Az óra második felében a családsegítés témaköre került bemutatásra. A szakember elmondta, hogy hozzánk a 18. életévüket betöltött személyek fordulhatnak segítségért, mert a fiatalabbak ügyében a gyermekjóléti szolgálat tud eljárni. Minden esetben megkérdezték, tudják-e a gyerekek, hogy holt található Érden a családsegítő. Könnyen behatárolták a gyerekek a Családsegítő Központ épületét, köszönhetően központi elhelyezkedésének. Volt olyan is, aki már járt nálunk. Ezt követően kíváncsiak voltak arra az előadók, hogy a gyermekek tudják-e, hogy milyen munkavégzés folyik egy Családsegítő Központban, kik azok a személyek, akik igénybe vehetik a szolgáltatásokat.

A gyermekek a legtöbb esetben említették:

- az anyagi nehézséggel küzdőket,
- a hajléktalanokat,
- a bántalmazottakat,
- a pszichés problémákkal küzdőket.

Minden esetben bemutatásra került a családgondozók mindennapi feladatai. A fiatalok elsősorban az adománygyűjtés fogalmát ismerték. Itt lehetőség adódott, arra, hogy munkájukat példákon keresztül bemutassák, elmesélhessenek olyan eseteket, amikor a Polgárőrséggel együttműködve hárultak el krízishelyzetek, ismertetve a fiatalokkal a krízis fogalmát.

A Családsegítő Központ integrált szolgáltatásai is bemutatásra kerültek, kiemelten az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda, a „Leálló-Sáv” Drogkonzultációs Iroda; a Hajléktalan Szálló. A gyermekek elmesélték, hogy találkoztak már Érden hajléktalan személlyel, elmondták, hogyan tudtak neki a szülei segíteni, vagy olyan eset is volt, amikor a fiatalok is támogatást nyújtottak egy-egy bajba jutottnak, élelmiszer formájában. Felhívtuk a figyelmüket a téli krízis időszakra, elmondtuk mit tudnak tenni, olyan esetben, ha a téli mínuszokban az utcán hajléktalan emberrel találkozhatnak.

Az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda tevékenységei is ismertetésre kerültek, sok fiatal jelezte, „lenéz” majd az irodába, vagy pénteken a parkvárosi részlegünkbe. A fiatalokat kifejezetten érdekelte az ifjúsági iroda programjai, voltak olyanok is, akik már jártak nálunk, ilyen esetben lehetőséget teremtettek arra, hogy a fiatal megoszthassa véleményét, tapasztalatait az ott töltött időről társaival. A fiatalok tájékoztatást kaptak a nyári „Parkoló” programsorozat foglalkozásairól, mely a Gyermekjóléti Központ és a Családsegítő Központ közreműködésével valósul meg a városban.

A „Leálló-sáv” Drogkonzultációs Iroda bemutatása közben néhány mondat erejéig kitértek a szenvedélybetegségekre, sajnálatosan tapasztaltuk a gyermekek jártasságát a témában. Fontosnak tartották, hogy ezekkel a szolgáltatásokkal megismertessék a fiatalokat, mert tudniuk kell, hogy krízishelyzetben hova tudnak fordulni segítségért, illetve ők is szükség esetén a megismertetett helyeket ajánlani tudják bajba jutott családtagjaiknak, ismerőseiknek.

Ebben a témában is kiemelték a törvényi háttérrel: **A 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról** az alábbiakban határozza meg a családsegítést:

„A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családsegítés keretében végzett tevékenységnek - a szolgáltatást igénybe vevő érdekében, mások személyiségi jogainak sérelme nélkül - a szükséges mértékig ki kell terjednie az igénybe vevő környezetére, különösen családjának tagjaira. Kiskorú személyre a családsegítés akkor terjedhet ki, ha

- a) a kiskorú családtagjának ellátása a családsegítés keretében indult, és*
- b) a kiskorú érdekei - a gyermekjóléti szolgáltatás igénybevétele nélkül - e szolgáltatás keretében is megfelelően biztosíthatók.”*

Családsegítő Központ integrált szolgáltatásai:

- Támogató Szolgálat
- Utcai Szociális Munka
- Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda
- Szendélybetegek Alacsonyküszöbű Ellátása
- Szendélybetegek Nappali Ellátása
- Férfi Átmeneti Szálló, Női Átmeneti Szálló

- Éjjeli Menedékhely
- Nappali Melegedő
- KEF koordináció

Az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodáról is szó esett pár mondatban. Munkájuk során céljuk a 14-29 éves fiatalok segítése. Az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda alapellátás jellegű információs és tanácsadó, valamint azokat kiegészítő segítői szolgáltatásokat nyújt elsősorban a fiatalok számára.

„Az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda a fiatalok számára segítséget nyújt mindennapi életük során felmerülő problémáik megoldásában, életük teljesebbé tételében, valamint információs szükségleteik kielégítésében.” (A Magyarországi Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodák Szövetsége – Szakmai- Etikai Kódexe)

Az iroda további feladata szabadidős programok szervezése, csoportfoglalkozások keretein belül a felvilágosító, preventív foglalkozások levezetése mellett a fiatalok szükségleteihez igazodva programok szervezése, hivatalos ügyeik intézésének segítése, ifjúsági életviteli tanácsadás, információnyújtás, korrepetálás, célzott prevenció.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Központ szervezésében kerül megrendezésre a „Parkoló” elnevezésű programsorozat, mely tervezett programokkal várja az érdi gyermekeket és fiatalokat. A „Parkoló” minden évben ingyenes, így sok olyan hátrányos helyzetű gyermek és fiatal is részt tud venni a programokon, aki más ilyen jellegű nyári szabadidős tevékenységbe nem tud bekapcsolódni a családja nehéz anyagi körülményei miatt.

A programsorozat az iskolai szünidő kezdetétől nyújt lehetőséget a szabadidő eltöltésére, az nyári „vakáció” alatt. Keddenként kézműves foglalkozásokra (elkészült tárgyakat haza vihetik a résztvevők), csütörtökönként Érd város nevezetességeinek megismerés céljából gyalogtúrára, péntekenként pedig közösségi, sport játékokra várjuk az érdeklődőket.

Az előadások során kiemelt hangsúlyt fektettek arra a szakemberek, hogy elmondják a gyermekeknek, hogy merjenek segítséget kérni és segítséget nyújtsanak, ha a helyzet megkívánja azt. Az áldozattá válás veszélyeire is felhívtuk a résztvevők figyelmét, ezzel is erősítve, hogy mennyire fontos az egymásra figyelés, az egymás megsegítése.

Az előadások végén minden osztályban otthagytuk elérhetőségeinket, szórólapokat, plakátokat, matricákat.

4. előadás

Bevezetéként a szakember irányított kérdésekkel hangolta rá a tanulókat az órára. (Milyen orvos a pszichiáter, mivel foglalkozik, milyen pszichés betegségeket ismernek a gyerekek, stb.)

Ez az előadás a Polgárórség szervezésében zajlik, és ezzel kapcsolatban az előadó azokról a lelki dolgokról beszélgetett velük, amelyek ahhoz szükségesek, hogy valaki akár a polgárórségben is dolgozhasson.

A szituációs bűnmegelőzés mellett, vagyis a járőrözés mellett kibővült a tevékenységi kör. Részt vesznek a környezetvédelemben, a gyermek- és ifjúságvédelemben, a kábítószer-fogyasztás megelőzésében, a rendezvények, sportversenyek biztosításában, szervezik a SZEM (Szomszédok Egymásért Mozgalom) mozgalmat, segítenek a tanyasi embereknek a tanyaprogram keretében. Részt vesznek a közlekedés biztosításában, a helyes közlekedési magatartás oktatásában

Ismertette, hogy a diákok az alábbi tevékenységekben vehetnek részt a polgárőr egyesületeknél:

„Tiszteletet az éveknek, biztonságot az időseknek!” program.

A helyi polgárőr egyesületek felkeresik a működési területükön élő, egyedül álló, segítségre szoruló időseket. Hetente több alkalommal, rendszeresen felkeresik őket. Télen havat lapátolnak, ellenőrzik a tüzelőt, ha kell, behordják és befűtenek. Nyáron gondoskodnak a vízfogyasztásról, bevásárolnak.

„Helyi környezetvédelmi program.”

Ennek keretében a fiatalok – a helyi polgárórség elnöke által meghatározott területen – bejárják lakóterületüket és környékét. Felkutatják az illegálisan lerakott szemetet és minden olyan dolgot, aminek megítélésük szerint nem a környezetben van a helye. Minden olyan dolgot, amelyen megakad „fiatal szemük”. (Pl.: parlag fű, olajos hordók, flakonok, eldugult vízelvezetők, gondozatlan területek, stb.)

„Kortárs segítség.”

Az arra alkalmas diákokat – bűnmegelőzési szakemberek bevonásával – a polgárőrök felkészítik bűnmegelőzési előadások megtartására,

Az óra további menetében a segítségnyújtáshoz szükséges legfontosabb lelki képességről, az empátiáról esik szó.

Az *empátia* az embernek az a képessége, hogy egy másik ember szempontját felfogni és megérteni képes. Másképpen az empátia azon képesség, amely lehetővé teszi, hogy átéljük mások érzelmeit.

Empátia érzés megnyilvánulása például, ha valaki egy másik bánatát hallgatva, az adott helyzetet elképzelve saját élményként éli meg: azonosan érez vagy gondolkodik, és következésképpen hasonlóan cselekszik is.

Már 8-10 hónapos kortól egyértelműek a gyenge empatikusagra utaló jelek. Az empátia kialakulásában jelentős szerepe van a szülői nevelésnek. A szülői támogatás és a gyermek empátiára való képességének kapcsolata a szociális tanulásméletemen keresztül is magyarázható: a segítőkész, támogató szülők példaképként szolgálnak a gyermekek számára, akik így empatikusabbá válnak.

Fontos tudatni a tanulókkal, hogy az empátiától különbözik a szimpátia, a rokonszenvezés, amelynek lényege, hogy az ember például egy panaszkodó beszámolóját elfogadja, vagy amiatt megsajnálja, és esetleg emiatt segít rajta.

Az empátia, tehát a legfontosabb lelki tulajdonság, ami akkor kell, amikor emberekkel foglalkozunk, nemcsak hivatásként, hanem ha átlagemberként és nem segítőként élünk és kapcsolataink vannak.

Sohase ítélezzünk senkiről anélkül, hogy pontosan ismernénk a helyzetét!

Az empátia tanulható, fejleszhető. Pár gyakorlat ismertetése amikkel e képességeiket növelhetik a tanulók:

- Igyekezzünk megfigyelni az embereket. Ezt szinte automatikusan tesszük éttermekben, buszon, utcán, bevásárlóközpontokban. Próbáljunk történetet kitalálni az emberekről, akiket látunk. Kik lehetnek? Milyen kapcsolatban lehetnek egymással? Milyen tevékenységben érzik jól magukat? Mik lehetnek a félelmeik? Nem kell, hogy eltaláljuk a valóságot, maga a gyakorlat mindenképp segít abban, hogy jobban tudjunk "olvasni" az emberekből, és jobban megértsük őket.
- Képek bemutatásával, melyeken arcok láthatóak, meséljenek arról a diákok, hogy milyen érzelmeket vált ki belőlük, és ők milyen érzelmeket látnak az arc kifejezéséről.

Olvassanak minél több regényt!. Kimutatták, hogy azok a felnőttek, akik rendszeresen regényeket olvasnak, jobb empátiás készségekkel rendelkeznek, mint a nem olvasók. A regények segítenek beleélni magunkat mások helyzetébe és megérteni érzéseiket.

Ha kedvünk van hozzá, írhatunk magunk is történeteket valakiről. Ahhoz, hogy írni tudjunk egy emberről, empátiára van szükségünk. Empátia szükséges egy karakter megalkotásához, és gondolatvilágának megjelenítéséhez.

Legyünk kedvesek! A kedvesség önmagában is fokozza az empátiás készséget. Ugyanis akihez kedvesek vagyunk, azzal önkéntelenül is jobban együtt érzünk és érzéseink pozitívabbakká válnak felé. A kedvesség egyúttal abban is segít, hogy magunkat jobban érezzük és jobban szeressük.

Ezután áttért a szakember a másik fontos személyiségjegyre, a felelősségre.

Mit jelent az a mondás, hogy: A kapitány hagyja el utoljára a süllyedő hajót!

A *felelősség*, ez a szó is kemény, akár kissé fenyegető is, pedig megláthatják a tanulók is, hogy ők is naponta élnek vele és nem okoz nehézséget számukra. Biztos nem szoktatok hisztizni a piros lámpánál, hogy meg kell állni, és már ez is a közlekedésben szükséges szabályok betartásának felelőssége

A polgárőr szolgálati feladatai végrehajtásáért, döntéseiért jogi, erkölcsi és anyagi értelemben is felelősséggel tartozik. A döntés kötelezettségét mindenkor vállalja, a felelősséget másra nem hárítja át, hibás döntései következményeit orvosolja.

Ez nemcsak a polgárőrökre, hanem minden emberre igaz, nemcsak jogaink, hanem kötelességeink is vannak és felelünk a tetteinkért.

Különböző helyzetek vannak, ahol felelősségről beszélünk, illetve mi kell a felelősség gyakorlásához?

Meséljenek a diákok, nekik miben van felelősségük az iskolában, családjukban, barátaik között, az emberiségért? (A tanulók által adott válaszok: saját magunkért, tetteikért, véleményhangoztatásukért, környezetvédelemben, stb.)

Az óra zárásaként szórólapokat szétosztására került sor.